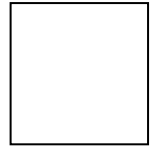

Retouradres: Nassaustraat 65,
9675 EN Winschoten

Muldersnijs 2023-2

Adressticker

ISSN 1872-6739

COLOFON

Muldersnijs is het blad voor leden en donateurs van de vereniging Molenwerkgroep Oost-Groningen. KvK no. 40037981.
Het blad verschijnt 4x per jaar en wordt mede mogelijk gemaakt door onze adverteerders.

Bestuur:

Voorzitter: Paul Casteleijn
paul.casteleijn@kpnplanet.nl

Secretaris: Sebastian Boer, Thorbeckelaan 46, 9665 CE Oude Pekela
secretaris@molenwerkgroepoostgroningen.nl

Penningmeester: Cees Nanninga, Wierhuisterweg 11, 9968 AN Pieterburen
Leden: Jan Kugel en Chris Stuut

Bankrekening: **NL55 INGB 0003 0251 39**
t.n.v. Molenwerkgroep Oost-Groningen

De contributie bedraagt € 10,00 per jaar of deel van een jaar.

Website: www.molenwerkgroepoostgroningen.nl

Instructeurs:

Molen Edens te Winschoten, J. Kugel 06-10323438

Molen Dijkstra te Winschoten, N. Holman 0597-562894

Molen de Vier Winden te Pieterburen, D.J. Tinga 0595-441389

Redactie: Hemmo Poppen
redactie@molenwerkgroepoostgroningen.nl

Het blad wordt afgedrukt toegezonden of op verzoek als PDF per mail toegestuurd.

Aangezien het drukken en versturen van het blad een kostenpost is voor de Molenwerkgroep kan het voor u ook een overweging zijn om het digitaal te ontvangen.

Voorpagina: De Dellen Nieuw-Scheemda is na roedebreuk binnenkort weer maalvaardig.

Foto: Chris Stuut

Het voorjaar verliep wat traag met de opstart van de natuur, echter als Molenwerkgroep Oost-Groningen is er niet stilgezeten.

Het onderzoek van de studenten van de Hanze Hogeschool liet in februari een aantal goede ideeën zien die mogelijk binnen onze Werkgroep in de toekomst kunnen worden gebruikt. Op de Ledenvergadering in maart zijn deze ook getoond. Binnen het bestuur zijn we gestart met de discussie hoe nu verder hiermee te gaan, zie ook elders in deze Muldersnijs.

We hebben recent de Nationale Molendagen achter de rug. De Hollandsche Molen vierde tegelijkertijd haar 100^e verjaardag. Overigens geeft de Hollandsche molen een schitterend jubileum boek uit – getiteld ‘van Werktuig tot Wereldmerk’ – van harte aanbevolen.

Onze jaarlijkse excursie in april naar 4 Duitse molens was met 33 deelnemers in de bus een succes. De 4 molens lieten toch meerdere verschillen ten opzichte van onze eigen NL molens zien. Ondanks het wat gure weer was de sfeer en interactie in de groep goed. In deze Muldersnijs wordt een uitgebreider verslag gegeven. Uiteraard nog een compliment naar Jacqueline en David voor hun goede organisatie van de excursie.

De excursie is dit jaar, behalve bij onze eigen leden, ook breder gepromoot naar het Groninger Gilde en Erfgoedpartners. De kosten van een touringbus lopen behoorlijk op en met meer deelnemers in de bus kunnen de kosten over een grotere groep worden verdeeld. We willen dit de volgende jaren nog verder uitbouwen.

In deze Muldersnijs nodigen we de leden uit voor het bijwonen van een molencontactmiddag in oktober onder de naam ‘Groninger Wind’. De organiserende partijen zijn ook hier het Groninger Gilde, Erfgoedpartners en onze eigen Werkgroep. De genoemde 3 partijen behartigen allen de belangen van ons als molenaars. Ideeën zijn aanwezig om meer de samenwerking te zoeken.

Erfgoedpartners organiseerde eind mei haar jaarlijkse bijeenkomst voor alle molenaar en molengids vrijwilligers van Groningen, dit keer te Mensingeweer. Meerdere Werkgroep leden hebben dit samenzijn met een goed verzorgd buffet en een heel pittige molenquiz bijgewoond.

Over de roeden zal de aankomende maanden nog veel worden gesproken. Ik maakte een inspectie van de roeden mee op de Onrust te Oude Pekela. Een leerzame dag, ik vertel iets over mijn ervaringen op een andere plaats in deze Muldersnijs.

De gemeente Westerwolde voert dit jaar aan haar 5 eigen molens groot onderhoud uit. Dit varieert van een deelwijze nieuwe stelling en een metalen versteviging van/om het metselwerk bij de kruiring (Veldkamps Meul'n), bekledingen van body en kap, (Korenbloem en Niemans Meul'n) een nieuwe windpeluw (Ter Haar) tot nieuwe houten roeden in Bourtange en stalen roeden van de Korenbloem.

De restauraties worden door verschillende molenmakers uitgevoerd. Mooi worden betekent meestal ook wat pijn lijden, de betrokken molens staan tijdens de werkzaamheden meerdere weken/maanden stil. Het totale verwachte uit te geven getal voor alle werkzaamheden aan de 5 molens is een stevig bedrag. Hulde naar de gemeente Westerwolde die dit bedrag op tafel legt om de molens in goede staat te houden.

Allen mooie zomerse molendagen en ook een zomervakantie toegewenst.

Met vriendelijke groet,

Paul Casteleijn

PLANNEN EN IDENTITEIT MOLENWERK GROEP OOST GRONINGEN

Zoals bekend hebben we afgelopen januari 4 projectplannen ontvangen van de Hanzehogeschool. Deze plannen hebben we vervolgens gepubliceerd op onze website (<https://molenwerkgroepoostgroningen.nl/Contact>), zodat iedereen kennis kon nemen van de inhoud. De afgelopen periode zijn we als bestuur verder gaan voortborduren op de inhoudelijke plannen. Welke ideeën hebben voor ons als Molenwerkgroep toegevoegde waarde en hoe kunnen we dit inpassen? Sommige ideeën en voorstellen zijn leuk, maar kunnen we als Molenwerkgroep op de kortere termijn niet veel mee.

Uiteindelijk blijkt dat er in al deze plannen een rode draad is te ontdekken.

Wij hebben 2 hoofdcategorieën hierin benoemd: **Uiterlijke presentatie en Themagerichte activiteiten.**

De komende periode gaan we gebruiken om deze hoofdcategorieën verder uit te werken en concrete acties voor de toekomst te bepalen.

Op de volgende ledenvergadering zullen we iedereen op de hoogte stellen van de vordering.

Mochten er nog ideeën of opmerkingen zijn die we mee kunnen nemen, dan horen we het graag.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur
Sebastian Boer

Brood & Banquet **Brans**

A.J. Ludolphie

Feiko Clockstraat 172 **Beneden Westerdiep 71**
9665 BK Oude Pekela **9645 AG Veendam**
Tel. 0597-612491 **Tel. 0598-613207**

ROEDENINSPECTIE

Roeden-inspectie van de Onrust te Oude Pekela

Onrust	te Oude Pekela		
Eigenaar	Gemeente Oude Pekela		
Type	8 kant stelling		
Bouwjaar	1850		
Gevlucht	Oud hollands		
Roeden fabrikant	Positie	Jaar	Lengte
Buurma	binnen	1971	21.00
Buurma/Naaijer	buiten	1996	21.00

Het waarom van een roeden-inspectie van de Onrust?

Binnen de Nederlandse molen-wereld is er 'veel onrust' over het wel nog/mogelijk niet meer hebben van voldoende betrouwbare roeden van de 'eigen molen'.

Kan het komen tot een breuk van één van de roeden van de Onrust en welke risico's lopen we dan als molenaars, bezoekers van de molen en eventuele voorbijgangers van de molen? Deze vraag stelden de molenaars van de Onrust zich, zeker met de kennis van aanwezigheid van een roede uit 1971.

In overleg met de eigenaar, de Gemeente Oude Pekela, is afgesproken een professionele roede-inspectie uit te laten voeren en afhankelijk van de

resultaten tot een goede afweging te komen wat dit betekende voor het draaien van de molen. Besloten werd de molen niet meer te laten draaien tot de resultaten van het onderzoek bekend zouden zijn.

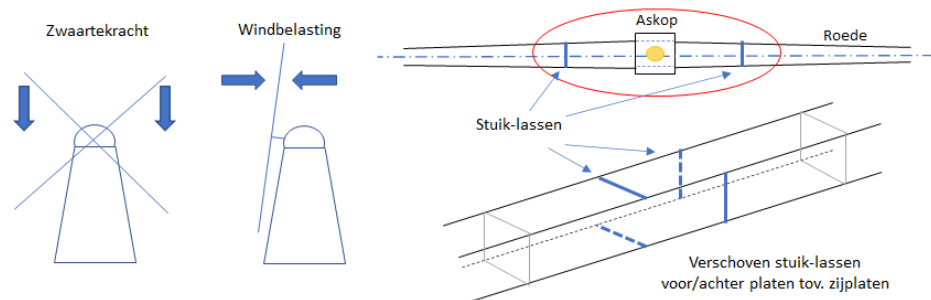
Betrokken partijen bij de roeden-inspectie van de Onrust

• Opdrachtgever	Coördinator Gemeente	Oude Pekela
• Molenmaker	Molema V.O.F.	Heiligerlee
• Inspectie	SGS	Beilen
• Advies	Wierenga bouwadvies	Winsum
• Molenaars	van de Onrust	

Op welke plaats en hoe wordt de inspectie uitgevoerd?

Windkrachten op de roeden en doorbuigingen van de roeden door de zwaartekracht, zowel bij stilstaande als draaiende roeden - denk ook aan stevig vangen al dan niet met enigszins door en terug zwiepen - veroorzaken grote krachten op de roeden.

De roeden worden (logisch) het zwaarst belast in de omgeving van de askop. Het zwaartepunt van de inspecties ligt daarom bij de directe eerste meters van

de roeden bij/vanuit de askop. Met name de eerste stuk-lassen vanuit de askop worden zorgvuldig onderzocht, deze krijgen grote krachten te verwerken. NB - de naam stuk-las wordt gebruikt voor een las van de kopse kanten van twee langere staalplaten.

De inspectie op de Onrust omvatte de volgende onderdelen voor iedere roede:

- Visuele inspectie buitenzijde roede – aan alle zijden en met name de eerste meters uit de askop. Er is gekeken naar de algemene staat, zichtbare roestvorming, aanwezigheid gaatjes en scheuren, etc. Daarnaast zijn de eerste stuk-lassen uit de askop zorgvuldig bekeken op de kwaliteit van de las, zichtbare haarscheurtjes, etc.
- Visuele inspectie inwendige roede. Hierbij is van iedere roede een heklat verwijderd. Door het heklat-gat is een kleine camera gestoken die opnames maakte van de inwendige roede. De opnames zijn ook onderzocht op de bovengenoemde onderdelen als roestvorming, etc.

Foto's van een inwendige roede van de Onrust, waaronder een stuik-las Door Wierenga Bouwadvies gemaakt, ter beschikking gesteld voor dit stukje.

- Ultrasoon metingen op de eerste aanwezige stuiklassen van de zijden van de roeden vanuit de askop. In de praktijk betekende dit 4 wieken x 4 zijden = het meten van totaal 16 stuik-lassen.

NB – de lengte van een enkele stuik-las op deze plek is circa 30-40 cm.

De hoogfrequente ultrasone geluidsgolven kunnen afwijkingen opmerken in aanwezige lasnaden. Voorkomende afwijkingen zijn onder andere:

- De las is niet volledig 'doorgelast' bij het leggen van de las. De krachten op de verbinding worden dan door een kleiner dan gewenst oppervlak opgenomen.
- Ook kunnen verontreinigingen in het smeltende lasmateriaal leiden tot 'insluitingen', dit worden zwakke plekken in de lasnaad.
- Het optreden van (haar)scheurtjes in de las, die uiteraard de lasnaad ook verzwakken.

De eerste twee afwijkingen kunnen al direct ontstaan zijn bij 'nieuwbouw' van een roede. Tegenwoordig worden de lassen van de roeden bij de nieuwbouw direct gecontroleerd met huidige moderne meetmethodieken, (waaronder ultrasoon). Geconstateerde afwijkingen kunnen dan direct worden hersteld. Afwijkingen kunnen ook ontstaan zijn door de aanwezige hoge dynamische belastingen op de roeden in combinatie met een lange levensduur.

De resultaten van de metingen worden zichtbaar op een digitaal scherm weergegeven, afhankelijk van oorzaak en ernst kan een inschatting worden gegeven van een of meerdere van de bovengenoemde oorzaken.

- Dikte-metingen van de eerste meters vanuit de askop van de 4 roede-staalplaten rondom. De plaatdikte bij de askop bij oplevering van een nieuwe roede is veelal 12 of 10 mm. Er wordt gekeken of er een afname is te constateren van de dikte door mogelijke corrosie. Een ernstige afname is een duidelijke indicatie voor een verzwakking van de roede op deze plaats.

De dikte is ook gemeten met een ultrasoon meettoestel.

De metingen zijn uitgevoerd met behulp van een hoogwerker en ook deelwijze vanuit de openingen van de verwijderde stormluiken. De roeden/wieken zijn ook 90 graden doorgedraaid. De uitvoerende werkzaamheden begonnen om 08.00 uur en duurden tot in de middag.

De constatering bij de roeden-inspectie van de Onrust op de dag zelf.

De directe visuele inspecties, zowel inwendig als aan de buitenzijde gaven tijdens de dag geen aanleidingen tot ernstige zorgen.

De ultrasoon plaatdikte metingen van de eerste meters van de roeden vanuit de askop gaven aan dat de diktes niet noemenswaardig waren afgenomen.

De ultrasoon metingen van de eerste stuiklassen uit de askop (totaal 16 stuks) waren echter voor meerdere stuiklassen niet op orde. Bij beide roeden (1971 en 1996) zijn afwijkingen gevonden.

De eigenaar, de Gemeente Oude Pekela, heeft besloten – in overleg met de betrokkenen - de molen stil te laten staan en niet meer te laten draaien met de huidige staat van de huidige roeden.

Wierenga bouwadvies stelt een overkoepelende rapportage op van alle werkzaamheden, onderzoekt nogmaals alle bevindingen en komt met een hersteladvies van de roeden naar de Gemeente Oude Pekela.

De volgende varianten lijken aanwezig:

- De molen voorzien van 2 nieuwe roeden.

De oplossing voor betrouwbare roeden voor de aankomende tientallen jaren, echter kostbaar en naar waarschijnlijk een langere doorlooptijd tot verkrijging en plaatsing van de nieuwe roeden. De molen staat langere tijd stil.

- De huidige roeden herstellen – de slechte lassen uitslijpen en weer opnieuw leggen.

Een optie met een kortere doorlooptijd en goedkoper.

Geheel te onderzoeken op rest-levensduur van de huidige roeden, kosten van eruit halen hekwerk met mogelijke vervanging van slechte onderdelen, herstelkosten roeden zelf, etc.

Status begin juni – gesprekken zijn gaande.

Literatuur – zie o.a. rapportage 'Roeden onder Controle' – door Hollandsche Molen.

Paul Casteleijn

Beikes Schilderswacht bv

Vastgoed onderhoud & beheer

T. 0597-43 21 80

www.beikesschilderswacht.nl

www.beikesschilderswacht.nl

EXCURSIE OST-FRIESLAND

Door Lars Faber

Acht uur 's ochtends, parkeerplaats molen Berg in Winschoten. Een bus met 35 molenliefhebbers vertrekt oostwaarts. Bestemming? Vier molens in Ost-Friesland: Mühle Remels, De Goede Verwachting in Neuharlingersiel, Bockwindmühle in Dornum en Gallerieholländer in Nenndorf.

Een uur na vertrek arriveert de bus bij de rietgedekte Mühle Remels. Een paar mensen zoekt de stoep op om een foto te nemen. En de rest stuift de molen in. De molen valt op veel punten op. Zo bestaat de maalinrichting uit twee koppels maalstenen (waarvan één koppel heel groot uitgevoerd is) en één pelsteen. Ook in de kap zijn de verschillen duidelijk. „Deze molen heeft geen voeghouten, maar ‘voegstalen’,” zegt iemand. Wat verder opvalt is het bliksemafleidernetwerk dat niet buitenom, maar langs de koningsspil naar beneden gaat. En niet te vergeten: de windroos voor het zelfkruisysteem.

Door naar De Goede Verwachting Neuharlingersiel. De buschauffeur stopt regelmatig. Soms om even een rondje parkeerplaats te doen om de navigatie in te stellen, soms om even stil te staan bij een molen. „Dit is hom nait”, klinkt er in de bus. Het landschap verandert met de kilometer. Bomen maken plaats voor hoge windturbineparken. De stellingmolen is op afstand al draaiend te zien. In een gure wind.

Molenaar Claas Thaden ontvangt ons en geeft een korte introductie. De molen is gebouwd in 1804 en is tot ongeveer 1975 in bedrijf geweest. Een dieselmotor nam de laatste jaren de meelproductie over. Naast de maalinrichting, wederom twee maalkoppels en een pelsteen, zijn er ook veel zeef- en zuiveringsinstallaties in de molen. In de beginjaren 2000 is de molen vrijwel geheel gerestaureerd. Na het rondje door de molen, schuifelt de groep naar de schuur ernaast voor de lunch. Op het menu staat onder andere snert.

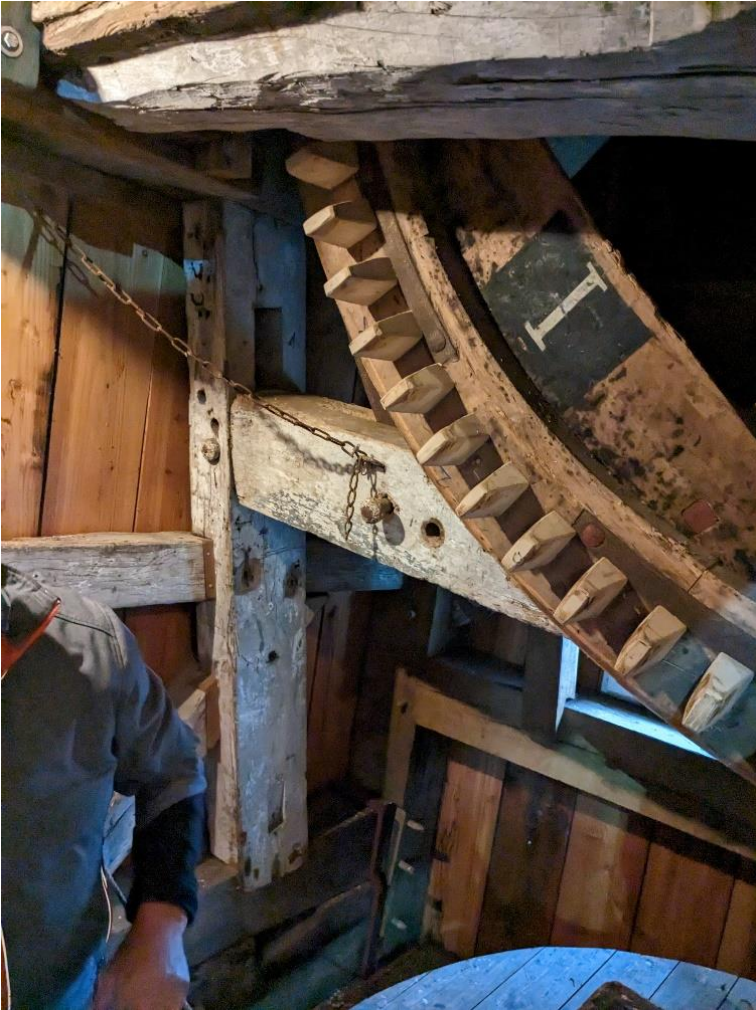
We gaan naar nummer drie, de standerdmolen, middenin het dorp Dornum. De molenaar staat midden op de weg te wijzen naar de parkeerplaats. De buschauffeur snapt de instructie niet en rijdt door. „Ho, ho!” roepen mensen uit de bus. Na een omdraaimanoeuvre op een T-splitsing gebaart de molenaar met nog drukkere bewegingen. Jan Kugel stapt als eerste uit en draait zich om naar

de buschauffeur. „Ik zal blijven zitt'n as ik die was.”

Om de molen in te kunnen, splitst de groep zich op in tweeën. Maar ook met zeventien man is het druk. „Je voelt de molen heen en weer gaan”, zegt jongste deelnemer Twan. De molen rust nog steeds op de originele stander uit 1626, die overigens wit is geschilderd om het licht dat uit de deur komt naar de donkere binnenruimte te kaatsen.

Verder bijzonderheden? De lipvang en de gesloten stander.

Tot slot komen we aan bij Gallerieholländer Nenndorf, die net als de twee eerdere stellingmolens twee maalkoppels en één pelsteen heeft. David Reitsema is hier sinds 2004 een van de vaste molenaars. Net als de voorgaande molens zijn de bijzonderheden met name terug te vinden in de kap. Hier vallen onder andere de keerrollen of -wielen op (in plaats van keerklossen) die de continu draaiende kap op zijn plek houdt.

Een uur later staat de bus weer naast molen Berg in Winschoten. De groep is vier molenbezoeken rijker, mag de organisatie bedanken en keert (met rozige wangen) huiswaarts. Bij deze nog een keer aan de organisatie: bedankt!

NATIONALE MOLENDAGEN 2023 BELEEFD

Door Wim van Rheen

Begin de zaterdag met een noordoostenwind 4 beaufort.

Blauwe lucht en zoneschijn.

Enkele maanden niet gedraaid want de wiggen van het gaande werk moesten opnieuw bevestigd worden.

Nog wat kleinigheden die lieten op zich wachten omdat de molenmaker met een goed gevulde agenda niet voldoende arbeid heeft.

Dus lieten de werkzaamheden op zich wachten en in het tweede weekend van mei kan de Westerse molen weer draaien.

Na halfom kruien worden 4 volle zeilen voorgelegd.

Teake kan niet met De Noordstar draaien en brengt me nog een box kleurrijke folders zo komt de eerste bezoeker langs !

Nu is bezoek altijd een verrassing hier en wie deze plaats prettig vindt kan hier molenaar zijn.

Westerse Molen

bruggetje naar de molen

Enkele uren later komt een man gekleed in een motorpak binnen en stelt zich voor. Deze inwoner van Scheemda heeft meegewerkt aan de molen van Kiko man in de Kropswolderbuitenpolder.

Zondag 14 mei windstil !

Wederom 4 volle zeilen voorgelegd want het is NMD.

Als je dan vanuit je luie stoel zit te genieten van het mooie weer verschijnen er vier wandelaars waarvan maar liefst één bekende.

Ommetje Westerse molen kan op eigen gelegenheid en in groepsverband zodat er meer bezienswaardigheden opengesteld worden. www.msmog.nl

Later zijn deze zondag middag nog 10 mensen geweest en vooral bekende mensen uit de omgeving.

25 jaar als Westerse molenaar
50e editie Nationale molendag(en)
100 jaar Vereniging De Hollandsche Molen

De gezelligheid die dit met
zich meebracht tegelijk met
het zonnige weer maakt op
een windstille (zon)dag
veel goed.

De Molenaar

Koning Molenzeylen

- *Nieuwe zeilen*
- *Reparaties*
- *Touwwerk*
- *Smeermiddelen*
- *En meer...*

Fa. Koning v.o.f.
058-2135830 / 06-15107316
info@koning-molenzeylen.nl

www.koning-molenzeylen.nl

VAN NATIONALE MOLENDAG TOT EN MET OPEN MONUMENTENDAG

Kinderen verzamelen stickers op honderden molens

De Hollandsche Molen en stichting Nederland Monumentenland introduceerden een spaarkaart voor kinderen. Vanaf Nationale Molendag op 13 en 14 mei tot en met Open Monumentendag op 9 en 10 september kunnen spaarstickers worden verzameld door een molen te bezoeken. Met een volle spaarkaart met 5 stickertjes verdienen de kinderen een uitnodiging voor het grote Molen

Kinder-VIP-feest in oktober. Daarnaast maken de kinderen kans op een geheel verzorgd schoolreisje voor hun hele klas. Naar de molens natuurlijk!

Tijdens Nationale Molendag en Open Monumentendag zijn honderden molens bezocht en te bezoeken. Vooral voor jonge bezoekers gaat er een wereld open als ze van dichtbij kennismaken met de indrukwekkende techniek van een molen en het bijzondere ambacht van de molenaar.

Bij een bezoek aan een molen kunnen kinderen een kaart, als ze die nog niet hebben, en een stickertje vragen. Als er vijf verschillende molens zijn bezocht en vijf stickertjes zijn verzameld, kan de kaart worden opgestuurd en ontvangt de verzamelaar een beloning.

foto: Nicole Bakker

NIEMAN

MOLENBOUW

ONDERHOUD • RESTAURATIE

Bezoekadres Wierumerschouwsterweg 17
9774 TE Adorp

Postadres De Overtoom 80
9613 CL Meerstad

niemanmolenbouw@gmail.com
+31(0)620414397

Biotoopproblemen rondom molens zijn niet van deze tijd. Zo zijn er uit de eerste helft van de 19^e eeuw meerdere gevallen bekend van molenaars in de stad Groningen, die de windvang voor hun molens bedreigd zagen worden door het opgroeiende geboomte op de stadswallen en daarover aan de bel trokken bij het stadsbestuur.

Maar ook buiten de stad deed dit probleem zich voor. Zo richtte koren- en pelmolaar Jan Nienhuis van de molen te Noorderhoogebrug in 1887, samen met zijn buurman Hidde Breedland, een verzoek aan de Gedeputeerde Staten van Groningen “om aftopping van eenige voor hen hinderlijke boomen op den provincialen weg Groningen-Zoutkamp”.

Afb. 1. Het deel uit de Topographische Militaire Kaart van het Koninkrijk der Nederlanden (TMK - verschenen tussen 1850 en 1864), toont de situatie te Noorderhoogebrug, waar toentertijd ook nog enige watermolens stonden.

Concreet ging het om 87 bomen die langs de weg naast het Boterdiep stonden. De molen betreft de in 1843, ter vervanging van een afgebrande voorganger, gebouwde koren- en pelmolen, die op 22 oktober 1906 eveneens afbrandde en werd vervangen door de huidige molen ‘Wilhelmina’.

Over het verzoek liet G.S. zich informeren door de hoofdingenieur, alsmede door de opzichter van de prov. waterstaat, die zich niet alleen over het verzoek bogen, maar er ook een situatietekening voor maakten, zie afb. 2.

Ook schreef opzichter B. Wertmolder een commentaar bij het verzoekschrift. Hieruit het volgende: “De boomen door adressanten bedoeld, zijn esschen waarvan 54 staande op de oostelijke en 33 staande op westelijke berm des wegs, ten zuiden van Noorder Hoogebrug, die afgetopt zouden moeten worden. Doordat deze boomen hoog opgeschoten zijn, zullen zij wel bij zachte zuidewind hinderlijk voor de molen van Jan Nienhuis worden; doch dat zij veel schade aan den tuin van H. Breedland veroorzaken, zal wel een weinig overdreven zijn, daar toch de boomen ten oosten van zijn tuin staan, en reeds de middagzon, ten vollen op zijn tuin schijnt.”¹

Afb. 2. Een uitsnede van de situatietekening uit 1887; de stippen geven de plaats van de bomen aan. Scan RHC Groninger Archieven.

De Commissaris van de Koningin, Jhr. Johan Æmilius Abraham van Panhuys, baseerde zijn standpunt over het verzoek, op dit schrijven en gaf het college van G.S. het volgende in overweging: "Adressanten hebben het ook op de 87 door roode stippen op de situatie aangeduide boomen, welke deel uitmaken der beplanting van den weg tusschen Groningen en Noorderhoogebrug en waarvan er 54 aan de kanaal- en 33 aan de landzijde staan.

Het zijn esschen, in middellijn dik omstreeks van 15 tot 30 cm, hoog op stam, beginnende de kruinen naar schatting op 5 a 6,50 m boven den grond.

Voormeld gedeelte weg is meer dan 40 jaren geleden beplant, de boomen zijn dus betrekkelijk oud. Hun stand en hoogte ten opzichte van den molen zijn zoo, dat zij voor dezen bij zwakke zuidelijke winden, bepaald hinderlijk moeten zijn. Uit dien hoofde is het verzoek van den adressant Nienhuis om den hinder weg te nemen, door de bedoelde boomen af te toppen en afgetopt te houden, billijk. Zal het middel eenigszins baten, dan behoort de aftopping te geschieden tot op 7.50 M boven den grond."

In zijn schrijven refereert de commissaris tevens aan het volgende: "Uw vergadering heeft meermalen dergelijk verzoek ingewilligt, het laatst van A. A. Datema, pelmolenaar te Zuidwolde."

Een optie om de boomen te verwijderen is niet bespreekbaar, want zo schrijft hij: "Met het oog op de scherpe bocht welke kanaal en weg maken, blijft een beplanting van den weg hier in het belang eener veilige passage wenselijk." Gesteld wordt dat "Voor adressant Breedland zal de aftopping op den duur weinig baten." Aan hem wordt dan ook geen toestemming verleend tot het toppen van de boomen, wel aan Jan Nienhuis.

En de commissaris vervolgt: "Doch hoe het zij, de hinder dien Nienhuis van de boomen heeft, maakt het noodig dat ze worden afgetopt, en Breedland krijgt

dan tevens zijn zin, want hij heeft het oog op dezelfde boomen. Het eenige is dat, nu het verzoek van beiden uitgaat, zij gezamenlijk de kosten van aftopping zullen moeten dragen. Van de eerste topping worden de kosten allicht door de waarde van het afkomend hout gedekt; van de latere toppingen echter niet. Billijk is het dat de aftoppingen voor hunne rekening geschieden nu zoodanige voorwaarde ook aan voormelden Datema is opgelegd.”

En tenslotte geeft hij de vergadering in overweging “aan den adressanten verzoek te voldoen door mij te machtigen de bedoelde boomen ter hoogte van 7,50 M boven den grond te doen inkorten ... mits adressanten zich vooraf verbinden om de kosten van aftopping nu en voor het vervolg, voor hunne rekening te nemen.”

Afb. 3. De molen 'Wilhelmina' aan het Boterdiep in 1931.

Het gesnoeide hout mag men verkopen, “voor hunne rekening en ten hunnen voordeele”, maar moet wel dadelijk van de weg verwijderd worden. Ook zal men in de toekomst de bomen mogen blijven toppen. Het toppen zal echter wel onder toezicht van de provinciaal opzichter moeten geschieden. Een dergelijke voorwaarde heeft men ook aan Datema gesteld.

In 1929 werd een begin gemaakt met de aanleg van een nieuwe scheepvaartverbinding tussen de stad Groningen en het westen van het land, dit werd in de provincie Groningen het Van Starckenborghkanaal. Op 5 november 1938 werd het kanaal officieel geopend door de toenmalige koningin Wilhelmina.

Het Boterdiep in Groningen werd in 1912 gedempt. In 1939 werd begonnen met het gedeelte Bloemsingel – Rodeweg – Allermastraat – Bedumerweg. De rest van het Boterdiep, tot aan het Van Starckenborghkanaal werd pas gedempt in 1953. De bocht in het Boterdiep te Noorderhoogebrug, waar de molen van Jan Nienhuis stond, is in 1934 afgesneden en later gedempt. Voor de bereikbaarheid per schip tussen Groningen en Bedum werd een nieuwe verbinding met het Van Starckenborghkanaal gerealiseerd.

Noot: 1. Regionaal Historisch Centrum Groninger Archieven. Toegangsnummer 742, inventarisnummer 112.

OKTOBER KINDERMAAND

Bericht van Erfgoedpartners

Oktober lijkt nog ver weg maar Erfgoedpartners is in samenwerking met Centrum Groninger Taal & Cultuur al bezig met de organisatie van Oktober Kindermaand. Musea, theaters, muziek- en dansscholen, ateliers, bibliotheken, borgen, kerken en molens zijn uitgenodigd om (weer) mee te doen aan dit populaire evenement. In de weekenden van oktober openen zij gratis hun deuren voor alle kinderen van 4 tot en met 12 jaar. Vaak organiseren zij speciale activiteiten. Het programma staat ieder jaar bol van boeiende workshops, spannende rondleidingen en mooie voorstellingen.

Ook aan kinderen met een beperking wordt gedacht.

Instellingen voor kunst, cultuur en erfgoed kunnen zich vanaf nu weer opgeven voor deelname aan Oktober Kindermaand. Geef één of meerdere activiteiten op via het [online aanmeldformulier](#)

Net als voorgaande jaren plaatsen wij de activiteiten op [kindermaand.nl](#). Het voordeel van een website is dat tot vlak voor de start er nog informatie kan worden toegevoegd of aangepast. Daarnaast verzorgen wij de algemene publiciteit waarbij de organisaties natuurlijk hun eigen publiciteit kunnen regelen.

Ook dit jaar worden er op alle basisscholen in de provincie speciale stickerkaarten uitgedeeld. Door deel te nemen aan activiteiten kunnen kinderen stickers verdienen. Als kinderen de volle kaart met drie stickers naar Erfgoedpartners sturen, ontvangen ze een prijsje als verrassing thuisgestuurd. Wanneer u deelneemt als organisatie ontvangt u van ons in de komende maanden de stickers en ander promotiemateriaal. U kunt promotiemateriaal ook direct bij ons aanvragen.

HEROPENING DE DELLEN

Geschreven door de feestcommissie van MSMOG

Het herstel van onze molen De Dellen is, na de ramp in september 2020, gelukkig voltooid dankzij de hulp, inzet en financiële ondersteuning van velen. Dit heugelijke feit willen we heel graag vieren.

Hierbij nodigen wij ieder uit om op 16 juni 2023, 15.00 uur bij de officiële opening aanwezig te zijn, die door mevrouw drs. Cora-Yfke Sikkema, burgemeester van Oldambt, verricht zal worden.

Tevens zal een picknicktafel, die wij gewonnen hebben via De Hollandsche Molen, onthuld worden.

De locatie van molen De Dellen is Pastorieweg 4a, 9943 TG Nieuw Scheemda. Mogelijkheden tot parkeren zijn volop aanwezig.

Programma

- 14.30-15.00 Ontvangst met koffie/thee en iets lekkers
15.00-15.05 Opening door voorzitter van de MsMOG Reint Huizenga
15.15-15.25 Uitleg over het herstel van De Dellen door technisch adviseur Anne Wieringa
15.25-15.45 Toespraak en (her)opening van De Dellen & picknicktafel door mw. drs. Cora-Yfke Sikkema, burgemeester gemeente Oldambt
15.45-17.00 Afsluiting en borrel/hapjes
(afhankelijk van het weer bij De Dellen, anders bij De Leeuwenborg, Pastorieweg 14, 9943 TG Nieuw Scheemda)

Wilt u komen dan verzoeken wij vriendelijk uiterlijk 11 juni aan te melden bij Taeke Overdijk via secretaris@msmog.nl.

ALHOF
bouwkundig adviesbureau

» » » uw bouwkundig adviseur

gespecialiseerd in monumenten

- ▶ constructieberekeningen
- ▶ ontwerp en tekenwerk
- ▶ inspecties en bouwkundig rapportages
- ▶ bouwfysica
- ▶ vergunningaanvraag en bouwbegeleiding

Dorpsstraat 22 tel : 0597 - 530 838
9699 PH Vriescheloo fax : 0597 - 530 858
alhof@planet.nl mobiel : 06 - 12 371 163

vraag vrijblijvend een brochure aan

In de provincie Groningen zijn er meerdere partijen herkenbaar die allen streven naar het behoud, draaien en bemensen van molens, waaronder het Gilde van Molenaars, de verschillende Stichtingen, Verenigingen en Gemeentes met eigen molens, enkele particuliere eigenaren van molens, molenmakers, molenadviseurs, Waterschappen, Erfgoedpartners en uiteraard ook onze Molenwerkgroep Oost-Groningen.

Allen maken zich hard voor het cultureel erfgoed van molens en molenaars, ieder op zijn/haar eigen wijze. Velen kennen elkaar van het elkaar tegenkomen op de verschillende afzonderlijke bijeenkomsten en op de molens. Een 'gezamenlijk treffen' is binnen de provincie Groningen echter niet aanwezig.

Een 3-tal partijen, Het Gilde Groningen, Erfgoedpartners en onze Molenwerkgroep

Oost-Groningen hebben elkaar gevonden en willen hier verandering in aanbrengen.

We organiseren dit jaar een 'molen contactmiddag' onder de naam '**Groninger Wind**' waarin we alle met molens en molenaars betrokken partijen uitnodigen. De grote zaal in het Openluchtmuseum 'Het Hoogeland' is voor de vrijdagmiddag 6 oktober door ons vastgelegd. Aan de bijeenkomst zijn geen kosten verbonden voor de deelnemers.

Onze doelen zijn:

- Alle met molens betrokken Groninger partijen en personen kunnen elkaar ontmoeten.
 - Kunnen onderling kennis en ervaringen uitwisselen.
 - Herkennen en ontplooiën gezamenlijke initiatieven voor de molentoeekomst.
- We hebben enkele inleiders gevraagd hun prikkelende ideeën met ons te delen, uiteraard is er veel ruimte voor de onderlinge interactie en we sluiten het geheel af met een drankje en een hapje.

Het programma zal nog nader worden uitgewerkt en bekend gemaakt via de moderne media.

De Molenwerkgroep leden worden van harte uitgenodigd 'Groninger Wind' bij te wonen.

Namens de 3 organisatoren, Paul Casteleijn

STAN (16) RESTAUREERT EIGENHANDIG DE ENIGE MOLEN IN ZIJN DORP: 'AL JAREN BEZIG'

In onze molenwerkgroep is nu een leerling van 12 jaar (Twan de Vries) bezig met de cursus en het bouwen van een heuse molen in de achtertuin van zijn ouders.

Er zijn meer van dat soort jongeren die een fascinatie hebben voor molens. Zie het onderstaand bericht. Gepubliceerd door RTL nieuws ten tijde van de nationale molendagen op 13 en 14 mei jongstleden.

De 16-jarige Stan Baltus was als klein kind altijd al gefascineerd door een oude, verwaarloosde molen in z'n dorp. Vier jaar geleden, toen hij pas 12 jaar was, kwam een droom voor hem uit; hij mocht zélf de molen onder handen gaan nemen. Met resultaat. "Zo kan ik een stukje geschiedenis levend houden."

Het zijn de Nationale Molendagen. Dit weekend openen molens in heel Nederland hun deuren voor geïnteresseerd publiek. Een van die molens is De Mol in Limmen, de molen van Stan.

De originele korenmolen De Mol in het Noord-Hollandse Limmen werd gebouwd in de zestiende eeuw, maar brandde in 1916 af. Daarna was er in het dorp geen molen meer, tot een dorpsbewoner in 1987 besloot een zeven meter hoge replica van De Mol te bouwen.

Vervallen

Deze molen, in schaal 1 op 3, heeft 20 jaar gedraaid, maar raakte in verval nadat de bouwer in 2007 was overleden. Nadat ook zijn vrouw kwam te overlijden, schonken de nabestaanden de molen in 2019 aan Stan, die destijds pas 12 jaar oud was.

Stan was al van kleins af aan gefascineerd door het bouwwerk. "Ik kwam er altijd langs op weg naar de scouting", vertelt hij tegen RTL Nieuws. "Die molen stond al heel lang verwaarloosd in Limmen. Dat raakte mij als kind al."

Toen hij de molen kreeg, ging Stan aan de slag met de restauratie.

Eigenhandig herbouwde hij het grootste deel. "Er zijn alleen nog een paar spantjes oud, en de ijzeren bovenas", zegt Stan, die ondanks zijn leeftijd bijna al het werk zelf voor zijn rekening nam. "Mijn vader is ook handig, die keek af en toe mee. Maar met het timmerwerk heb ik weinig hulp gehad, ik heb het grootste deel zelf gedaan." Alleen voor de wieken kreeg Stan hulp van een molenaar uit de buurt.

Opleiding

Al jaren werkt Stan in zijn vrije tijd aan het herbouwen van de molen. Hij heeft een passie voor het technische aspect, maar doet het ook voor Limmen. "Ik vind het leuk dat ik iets kan betekenen voor het dorp, dat ik zo een stukje geschiedenis levend kan houden."

Gegrepen door het restaureren van de molen, besloot Stan om een opleiding te gaan volgen om zich verder in het vak te specialiseren. "Ik volg nu een opleiding technicus in hout en restauratie. Dat is een nieuwe opleiding, waar je echt met de hand leert timmeren."

Als hij klaar is met die opleiding, hoopt hij dat hij van het restaureren van molens zijn werk kan maken. "Dat lijkt me onwijs gaaf. Daarnaast ben ik ook bezig om te leren molenaar te worden. Ik vind het gewoon heel lekker om buiten bezig te zijn."

De molen draait

Begin deze maand (mei 2023) draaide De Mol voor het eerst weer. Toch moet er nog een hoop aan de molen gebeuren. "De stelling moet nog gemaakt worden, de vloer, de dakpannen en de wieken moeten nog afgetimmerd worden," zegt Stan. "En binnenin moet de molen nog maalvaardig gemaakt worden. Met de buitenkant ben ik nog tot de zomer bezig, het maalvaardig maken is denk ik pas in de winter klaar."

Bang dat de verveling toeslaat als de restauratie straks klaar is, is Stan niet. "Dan gaat hij ook malen, en hij moet onderhouden worden. Bovendien moet ik de molen zeker een keer per week laten draaien, want stilstand is achteruitgang."

Redactie:

Meer informatie en het volgen van de werkzaamheden is te zien op de facebookpagina van De Mol.

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100078742331889>

Gebroeders
Eckhardt B.V.

- Mengvoeders
- Voeradditieven
- Mineralen
- Bodem- en mestverbeteraars
- Meststoffen
- Huisdiervoeders
- Dierverzorging

Wollinghuizerweg 5 – 9551 TG Jipsinghuizen
Tel. 0599 326219 – Fax. 0599 326459
Email: gebroederseckhardt@hetnet.nl -
www.eckhardt-mengvoeders.nl

Molenmakersbedrijf **Molema**

V.O.F

Provincialeweg 4a, 9677 TW Heiligerlee. +0031(0)597 - 591660
info@molemavof.nl www.molemavof.nl

Molenbouw

Restauratie

Onderhoud

Verbouw

Metaal

Houtbouw

